

בס"ד. ש"פ משפטים, מבה"ח אדר-ראשון, ה'תשכ"ה*

(הנחה בלתי מוגה)

ויבוא משה בתוך הענן¹. ויתירה מזה, כמ"ש נאמר לפנ"ז² ויעמוד העם מרחוק ומשה נגש אל הערפל גו', ופירש רש"י, לפנים משלש מחיצות, חושך ענן וערפל, שנאמר³ וההר בוער באש חושך ענן וערפל, ערפל הוא עב הענן, שאמר לו⁴ הנה אנכי בא אליך בעב הענן (כמעבה הענן, וזהו ערפל). וצריך להבין, מהו הטעם שרק משה לבדו נגש אל הערפל, עב הענן, ואילו כל ישראל עמדו מרחוק, והלא כמ"ת ה' התגלות אלקות לכל ישראל, ובפרט שהגילוי דמ"ת ה' מלמעלה למטה, שמצד זה לא שייך חילוקי המדרגות דקירוב וריחוק כו' (שזהו שרק משה נגש כו', ואילו כל ישראל עמדו מרחוק).

ב) ולהבין זה יש לבאר תחילה מהו ענין הערפל, ושייכותו למתן תורה. והענין בזה, כמבואר בהמשך דחג השבועות תרנ"ח, שערפל⁵ (עב הענן) הוא חושך יותר מחושך (עב) סתם, ואעפ"כ הרי זה מדריגה גבוה ביותר (כמובן מזה שרק משה לבדו נגש לזה), והו"ע ישת חושך סתרו⁶, שזהו מצד תוקף האור, שלהיותו אור גדול ביותר, אי אפשר שיאיר במקבלים. ומדריגה זו היא בבחי' סתימין דכל סתימין, היינו, לא רק בחי' סתים מצד המקבלים, שזהו בחי' אריך, שהוא אור השייך אל הנאצלים, רק שאי אפשר להם להכיל את האור (כי אם הארה ממנו בלבד, והשאר נשאר בבחי' מקיף מלמעלה), אלא בחי' סתים בעצם, שזהו בחי' עתיק, שלמעלה מגדר מקור לנאצלים, ולמעלה מגדר גילוי, שנעתק ונבדל לגמרי בבחי' העלם בעצמותו, בחי' רדל"א, שאינו בבחי' מהות ידוע גם בעצמו.

ועפ"ז יובן השייכות דערפל למ"ת⁷, כיון ששרש התורה הוא מבחי' פנימיות הכתר (עתיק), שזהו החידוש דמ"ת על ברה"ע, שהרי

(5) ראה ד"ה ויעמוד העם מרחוק תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ס"ע קפו ואילך).
 (6) תהלים יח, יב. וראה גם ד"ה ומשה נגש אל הערפל שנה זו (לעיל ע' 238 ואילך).
 (7) בהבא לקמן — ראה ד"ה וידבר אלקים גו' תרנ"ח (סה"מ שם ע' קצה ואילך).

(* ראשי-פרקים בלבד (החז"ל).

(1) סוף פרשתנו (כד, יח).

(2) יתרו כ, יח.

(3) ואתחנן ד, יא.

(4) יתרו יט, ט (ובפרש"י).

גם ברה"ע נמשך מבחי' הכתר, וכמ"ש⁸ בראשית ברא, ות"א בקדמין ברא כו', שזהו מה שעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם, אלא שברה"ע היא מבחי' החיצוניות, הן ע"ס דאצילות שהם מבחי' חיצוניות הכתר, והן כללות ההשתלשלות שהיא מבחי' חיצוניות האוא"ס שלפני הצמצום, שזהו בחי' הארה בלבד, שלכן הי' בזה צמצום, שהוא התעלמות האור, ששייך רק בבחי' הארה (ולא בבחי' העצם), ובה פועל הצמצום כללות ההתחלקות דמעלה ומטה כו'. אבל התורה היא למעלה מעלה מבחי' התעוררות הרצון דברה"ע כו', והראי', דבתורה כתיב⁹ בי מלכים ימלוכו, שע"י התורה דוקא נחלט הרצון דברה"ע, והיינו לפי שהתורה היא הפנימיות ותכלית הכוונה דברה"ע (שזהו"ע דבראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית¹⁰), להיות לו ית' דירה בתחתונים¹¹, היינו, להמשיך בחי' א"ס עצמו"ה שיאיר בגילוי למטה, שזהו ע"י התורה שרשה הראשון מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, שבו לא שייך צמצום כלל, ולכן גם בירידתה למטה לא נשתנה עצם מהותה כלל, והיא למטה כמו למעלה ממש (שלא כפי ירידת והגבלת העולמות). ושרש ההפרש הוא, שהמשכה שבסדר השתלשלות היא בחי' הארה בלבד, בחי' חיצוניות דאוא"ס, שהוא בגדר המשכה וגילוי לפי אופן העולמות, ולכן אופן ההמשכה היא שרק חיצוניות שבעליון נעשה פנימיות אל התחתון, שזהו מה שלפי ערך כלי התחתון, ומה שאי אפשר להאיר בפנימיות נמשך בבחי' מקיף. אבל התורה שרשה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס שאינו בגדר המשכה (לפי ערך העולמות) כלל, להיותו עצמי כו', ולכן, כאשר נמשך הנה אופן המשכתו הוא בחי' המשכת העצם ממש.

ג) אמנם המשכת העצם שע"י התורה היא בבחי' המשכה פנימיות, שנתפס ומתקבל בפנימיות בנש"י (ולא כמו ההמשכה שבסדר השתלשלות, שמה שאי אפשר להאיר בפנימיות נמשך בבחי' מקיף). וכיון שנמשך בפנימיות, לכן צריכים כלים להאור (ולא כמו ההמשכה שנמשכת בבחי' מקיף, שבשביל האור מקיף אין צורך בכלים, אלא הכל יכולים לקבל, כי מצד בחי' המקיף הרי זה באופן דכחשכה כאורה¹²), אלא שהכלים אינם כמו הכלים שבסדר השתלשלות, כיון שהמשכה אינה כמו

(8) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.

(9) ב"ר ספ"ג. במדבר"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(12) תהלים קלט, יב.

(8) בראשית א, א.

(9) משלי ח, טו. וראה ספרי קרח יח, יט.

(10) ראה פרש"י ורמב"ן בראשית א, א.

ההמשכה דסדר השתלשלות שהיא הארה בלבד, אלא היא המשכת העצם, ולכן הכלי לזה הוא בחי' הביטול והנחת עצמותו דוקא (משא"כ בהמשכה שבסדר השתלשלות שהיא בחי' הארה בלבד, גם מה שהוא מציאות דבר מה יכול להיות בבחי' כלי להאור והגילוי).

ד) **ועפ"ז** יובן מ"ש ומשה נגש אל הערפל. דהנה, במשה כתיב¹³ ונחנו מה, שהי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי, והיינו, שלא הי' מכוין בעבודתו להנאת עצמו כלל כי אם מצד המצוה, לעשות נח"ר ליוצרו בלבד. ולכן, משה דוקא נגש אל הערפל, כי, שרש ענין ההגשה הוא כמשנת"ל (ס"ג) שבהמשכה פנימיות שזוהי המשכת התורה צריכים כלים, וע"י עשיית הכלים ממשיכים את האור. וכיון שהכלי הוא בחי' הביטול והנחת עצמותו לגמרי, לכן דוקא משה נגש בבחי' קירוב, שנעשה בחי' כלי לקבל, כמאמר¹⁴ משה קיבל תורה מסיני, שהי' כלי לקבל. אבל כללות ישראל עמדו מרחוק, והיינו, שהגם שהאיר עליהם האור העצמי, לא היו בבחי' כלים ממש לזה. ורק לעתיד לבוא, בגמר הבריורים, אז יהי' הביטול בשלימות בכללות נש"י, ויהיו כולם כלים ממש לקבל אור זה בפנימיות ממש. אבל במ"ת הי' זה רק במשה בלבד.

14) אבות רפ"א.

13) בשלח טז, ז"ח.